

P0: Barn i skymundan bra och dåligt

Socialpolitik frågar: Antalet kritiserade barnpubliceringar hos PON har minskat de senaste åren. Vad beror det på?

Barn är en särskilt skyddsvärd grupp, men de nämns inte i det pressetiska regelverket. Hur kommer detta till uttryck i P0:s och PON:s verksamhet?

Text: Ola Sigvardsson | [Prenumerera](#) | Artikel i SocialPolitik nr 2 2017

P0 svarar: Jag tror att två faktorer bidragit till minskningen av barnärenden.

Under mina år som journalist – sedan mitten av 70-talet – har jag sett en successivt ökande medvetenhet om etiska frågeställningar. Det är en del av den professionalisering som journalistyrket gått igenom. Förr var det vanligt att journalister helt saknade utbildning. I dagens journalistutbildningarna har etiken en central plats. Ett viktigt steg togs av Olle Stenholm (P0 2001–2007) som gjorde barn i journalistiken till sin profilfråga.

Den andra faktorn som jag tror bidragit är att barn generellt syns mindre i seriösa medier i dag än förr. Jag kan inte stödja mig på forskning, det är en personlig iakttagelse.

Det är inte lika lätt att komma i kontakt med till exempel skolbarn. Förr kunde en journalist knalla in på en skolgård, prata med elever, fotografera och gå hem och skriva. I dag är detta på många ställen omgärdat med starka restriktioner, inte minst för att skolan ska kunna värna om barn med särskilda skyddsbehov. Vilket naturligtvis är lovvärt.

Den andra sidan av myntet är att barn hamnat mer i skymundan i seriösa medier. Det finns en rädsla att göra fel och en uppgivenhet inför svårigheterna att få tala med elever.

Jag var chefredaktör för Östgöta Correspondenten när dessa

restriktioner infördes. En fotograf bad att få slippa den här typen av uppdrag. Han menade att det var nästan omöjligt att hantera situationer där han inte visste vilka barn som fick vara med på bild.

Samtidigt har barn samma rätt som vuxna till yttrandefrihet. Om skolans restriktioner innebär en inskränkning av deras yttrandefrihet är det intressant att reflektera över. Det är inte skolan som säger nej, den gör det på föräldrarnas uppdrag. Men har föräldrarna rätt att inskränka barnens yttrandefrihet?

Den praxis som tidningar, och P0, tillämpar är inte huggen i sten. Varje ärende innehåller unika omständigheter, och måste bedömas utifrån dessa.

Tidningar behöver inte föräldrarnas tillstånd för att tala med deras barn. Häromåret anmälde en förälder en tidning som talat med förskolebarn under en sagostund på bibliotek. Föräldern menade att det var ett brott mot pressetiken att göra det utan lov. Ärendet avskrevs – barn har rätt att yttra sig, medan journalistens skyldighet är att se till att inte publicera uppgifter som kan vara generande eller kränkande. Så hade inte skett i det här fallet.

Åldern har betydelse. Ju närmare ett barn kommer myndighetsåldern desto större utrymme finns att publicera uppgifter som skulle kunna vara besvärande för honom eller henne. I grunden måste det finnas ett betydande allmänintresse av det som publiceras.

Egna sex- och drogvanor är särskilt känsliga, precis som den egna hälsan. Att en tonåring citeras säga "många unga dricker alkohol varje helg" är utan problem. Men om han eller hon säger "jag är full varenda fredag" saknar uppgiften allmänintresse och skadar den unga personen. Flera fällningar i PON genom åren bekräftar denna praxis.

Varför det inte finns särskilda etiska regler runt barn kan jag inte svara på. Regelverket hanteras av Pressens samarbetsnämnd som sällan justerat detaljreglerna. Möjligen kan det förklaras av införandet av en portalparagraf:

"Etiken tar sig inte i första hand uttryck i en formell regeltillämpning utan i en ansvarig hållning inför den publicistiska uppgiften."

Ola Sigvardsson

Allmänhetens Pressombudsman, P0